

TRASEELE HANUKIADEI 5768

Pe urmele trecutului

Sărbătoarea de Hanuca, la fel ca toate sărbătorile evreiești, celebrează un eveniment semnificativ din istoria poporului nostru. Dar nu la asta mă refer, când scriu că am fost într-un turneu pe urmele trecutului fiindcă în comunitățile prin care am poposit am întâlnit amintirea unor vremi în care mii de evrei populau orașele moldovenești, iar acum ne reunim în sinagogi vechi de peste un secol sau chiar mai mult, cu câteva zeci de oameni. Câte o sinagogă, rămasă singuratică, în orașe în care erau uneori peste 20 de sinagogi. Dar aveam tineri cu noi, Rabinul Șlomo Sorin Rosen, membri ai Corului Comunității din București, micuții care aprindeau lumânările... Ca și flacăra care părea că nu va dura decât o singură zi și a ars opt zile, lumina speranței în continuitatea vieții iudaice nu s-a stins.

● **GALAȚI.** *Un dirijor al comunității.* Ing. Sorin Blumer a fost - și mai este și acum - dirijorul Corului Comunității din Galați. De un an, el este și președintele acestei mici colectivități evreiești, de circa 200 de oameni, dovedindu-se un foarte bun manager, nu numai al vieții culturale, dar și al administrării financiare a bunurilor ei. Deși serbarea de Hanuca a avut loc seara, pe o vreme mizerabilă, cu lapoviță și vânt, la sinagogă au venit peste 80 de persoane. Aprinderea primei lumânări a revenit celor doi copii Șavi Solomon și Estera Ușer. Un program bogat de cântece a fost oferit de ansamblul dirijat de președintele ing. Sorin Blumer. Festivitatea s-a încheiat cu servirea de *suvgniot* - gogoșile tradiționale.

● **TECUCI.** *Cea de a 125-a sărbătoare de Hanuca.* Sinagoga, renovată, din Tecuci și-a păstrat caracterul original datorită respectării picturii naive, care dă un aer de autenticitate acestui vechi lăcaș de rugăciune și de adunare a comunității. A fost cea de a 125-a serbare de Hanuca în această sinagogă, construită în 1822, înainte de constituirea formală a Comunității al cărei prim președinte a fost ales la 1891. Pentru puținii evrei care au înfruntat o furtună cu lapoviță a fost totuși sărbătoare, deși sala era neîncălzită și lumea stătea în paltoane. Președintele, Iancu Aizic, se agita bucuros de oaspeți. Rugăciunile (ca și la Galați) au fost rostit de prim cantorul Iosif Adler și de oficiantul de cult Ghidu Bruchmaier. Conducătorul delegației F.C.E.R., Nilu Aronovici, directorul D.A.S.M., a citit mesajul adresat de dr. Aurel Vainer, președintele F.C.E.R. O fetiță dulce și un pic sfioasă, în fața unei asemenea asistente care se uită la ea, la numai 2 ani și jumătate, Alesia Rozelina Aizic, a aprins lumânările de Hanuca. Protopopul Joghiu Zodin, a impresionat prin căldura cu care a vorbit despre legătura spirituală care există între cele două religii monoteiste, mozaică și creștină. Să menționăm că sărbătorirea Hanucăi a fost sponsorizată de Biserica Evanghelică din Tecuci. Și în final, toată lumea a fost invitată la o masă sărbătorească, plină de platouri cu gogoși și plăcinte cu brânză, așa cum cere tradiția.

● **BACĂU.** *Data viitoare, Sinagoga va fi renovată complet.* Cunoscut pentru ospitalitatea sa, președintele Comunității, Harry Vigder, a fost de data aceasta pus în dificultate de doi factori adversi, pe care nu avea cum să-i învingă. În primul rând, sinagoga e în renovare și nu putea fi folosită. (Este singura sinagogă rămasă în funcțiune, după ce 31 de sinagogi au fost treptat demolate în acest oraș care avea, în 1940, circa 13.000 de evrei și azi mai are doar 240). În al doilea rând, vremea rece și lapovița au ținut în case o mare parte a membrilor comunității, aflați la vârste la care deplasarea în asemenea condiții nu mai e posibilă. La festivitate, corul de copii a prezentat un scurt program de cântece tradiționale. Sosit în noaptea de marți, cu avionul, la București, la ora 22:00, Marele Rabin Menachem Hacohen a plecat cu mașina la ora 5:00 dimineața și la ora 9:00 era cu noi, la slujba de dimineață pentru ca imediat să participe la sărbătoarea de Hanuca. După care ne-a însoțit la Piatra Neamț.

● **GALAȚI,
TECUCI, BACĂU,
PIATRA NEAMȚ**

● **PIATRA NEAMȚ.** *O ceremonie ecumenică.* La Piatra Neamț s-au adunat și membri ai comunităților din Roman și din Tg. Neamț. Și nu numai ei: s-au reunit și cele două caravane de pe traseele moldovene. Astfel că la sărbătoarea de Hanuca au fost prezenți președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, Marele Rabin Menachem Hacohen, Rabinul Șlomo Sorin Rosen, Nilu Aronovici, directorul D.A.S.M., ambasadoarea Mariana Valeria Stoica. Au fost prezenți viceprimarul localității, Vasile Roată, și reprezentanți ai diferitelor culte. Președintele Comunității, Harry Solomon, a vorbit despre semnificația Hanucăi și, în general, a sărbătorilor evreiești, subliniind că în prezent etnia noastră se bucură de o existență sigură, apărată de o legislație democratică, corespunzătoare cu valorile morale europene. Ceea ce nu scade cu nimic datorită noastră de a lupta contra negaționismului și a manifestărilor antisemite ale politicienilor de extremă dreapta. „Hag Hanuca sameah” - a început președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, cu urarea tradițională, mulțumind dlui Harry Solomon pentru primire și organizarea sărbătorii. Ceremonia a fost întreruptă de câteva intermezzo-uri muzicale, oferite de formația „Macabei” a Școlii Generale și a Liceului din localitatea Dumbrava Roșie. O orchestră și un cor, alcătuite în majoritate din copii și numai câțiva adolescenți - nici unul dintre ei evreu - au oferit un bogat program de cântece evreiești, dintre vocile lor ridicându-se ca o lumină, ca o torță, cu o forță, o pasiune și o vibrație remarcabilă, vocea elevei Clara Topârceanu, din cl. a XII-a.

ANDREI BANC

La Ateneu, cu Centrul „Habad” România

Cea de a opta și ultima lumânare de Hanuca a fost aprinsă, în cadrul unei festivități organizate la Ateneul Român, de Centrul „Habad” România. În fața unei săli arhipline și a unor invitați speciali - ministrul român de Externe, Adrian Cioroianu, ministrul israelian al Infrastructurii, Benjamin Ben Eliezer, ambasadorii S.U.A. și Israelului, președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, și alții -, în cadrul unui film documentar, Centrul și-a prezentat activitatea depusă de nouă ani în România, sub îndrumarea Rabinului Naftali Deutsch, și planurile de perspectivă ale organizației.

Mai mulți dintre oaspeții invitați să aprindă lumânările Hanukiei au vorbit, de asemenea, despre rolul jucat de această organizație în stimularea vieții evreiești în România și chiar despre contribuția sa la venirea investitorilor israelieni (Beniamin Ben Eliezer), manifestându-și satisfacția că au fost create condiții pentru ca evreii să fie de față în număr atât de mare și să sărbătorească împreună Hanuca (E.S. Nicholas Taubmann, ambasadorul S.U.A.). „Habad” România, împreună cu F.C.E.R., i-au dăruit ministrului de Externe, Adrian Cioroianu (invitat primul să aprindă șames-ul), o frumoasă Hanukie. Mulțumind pentru acest

Continuare în pag. 22

„Avem nevoie de miracole și Hanuca este unul dintre ele”

Rabinul ȘLOMO
SORIN ROSEN

Hanuca - Sărbătoarea Luminii - este o sărbătoare veselă. Dar să nu uităm că a fost precedată de momente grele: opresiunea Seleucizilor, încercarea de exterminare spirituală a poporului evreu. Hanuca nu e doar miracolul unei cănițe cu ulei neprofanat, care a ars opt zile în loc de una; este miracolul supraviețuirii, al victoriei celor puțini împotriva celor mulți, al victoriei monoteismului asupra păgânismului. Interesant este că, deși se aprind mai multe lumânări, binecuvântarea este la singular și aceasta deoarece toate luminile de Hanuca reprezintă una singură. Faptul că de la o lumânare aprindem mai multe lumânări simbolizează ideea multitudinii de mesaje pe care le transmitem lumii - mesaje de pace, bucurie, identitate, continuitate. Fiecare dintre noi trebuie să ardem separat, ca o lumânare, și toți să ardem împreună, precum cele opt lumânări de Hanuca. Fiecare suflet este o lumină și fiecare om este o buclă de lumină.

Macabei, după resfințirea Templului, au vrut să aprindă luminile și au scotocit cu ardore tot templul până când au găsit o fărâșă de ulei. Ei nu au vrut să se lase, ci să ducă lumina Menorei în lume. Este minunea curajului și a credinței de a vedea în întuneric o lumină. Așa facem și noi de 2000 de ani, aprindem focul, ne bucurăm în fața unei săli pline de lumânări, care ard cu noi. Să avem grijă ca această lumină să nu se stingă. Ceea ce s-a întâmplat de Hanuca a fost un miracol și de multe ori simțim că ne lipsește supranaturalul, miracolul. Dar supranaturalul îl creăm noi, dacă vrem să-l avem și miracolul sărbătorii de Hanuca este miracolul pe care-l căutăm. Lumânarea de Hanuca are două componente în armonie: suportul fizic - lumânarea și focul, ceea ce corespunde cu două idei: fără pace și înțelegere nici o lumină nu poate exista. Doresc ca lumina aceasta să existe mereu în suflete, nu doar în cele opt zile de Hanuca. Lumina de Hanuca risipește întunericul atunci când nopțile sunt lungi și zilele - scurte. Lumina trebuie să strălucească nu doar în Hanukie, ci și în suflete. Hanuca este un fericit prilej de a ilustra ceea ce ne învață versetul biblic: „Ce bine și ce frumos este când frații stau împreună”. Am aprins lumânările, am rostit binecuvântări, am cântat cântece. Sunt lucruri mici, dar aceasta este ideea sărbătorii pe care o prăznuim: nu lucruri impunătoare; puțină lumină, puțină căldură sunt de ajuns ca să dea viață. Hanuca este singura sărbătoare iudaică absolut publică. Luminile se aprind la ferestre pentru a fi văzute de toți trecătorii, pentru a le pătrunde în ochi și-n suflete. Lumina - care este a milei, a bunătății - ne unește. (BUCUREȘTI, IAȘI, CLUJ, BAI A MARE, SIGHET, PIATRA NEAMȚ)

Prof. HANNA ROTHSTEIN
(New York)

Hanuca – o sărbătoare a fericirii

Profesoara universitară Hanna Rothstein a venit special de la New York ca să participe la sărbătoarea de Hanuca din România, în memoria fiului ei, Joseph Hirsch (z.l.), mort de tânăr, care a lucrat ca voluntar JOINT în cadrul O.T.E.R.

...Există multe sinonime pentru cuvântul fericire și, mulțumită lui Dumnezeu, ea se regăsește frecvent la toate sărbătorile evreiești. Dar de Hanuca există o conexiune specială între această sărbătoare și cuvântul fericire. La alte sărbători, salvarea noastră a constat în faptul că evreii au făcut ceea ce Dumnezeu le-a spus să facă (de pildă în cazul Pesah-ului). La Hanuca, este altfel. Mattiahu și fiii săi au luat inițiativa și nu au așteptat ca Dumnezeu să le poruncească. Domnul le-a fost partener în proiect, dar primul pas a fost făcut de oameni. Nu este vorba că nu am avea nevoie de Dumnezeu, avem încredere în El că ne sprijină în demersurile noastre. Cel mai bun exemplu în acest sens este crearea Statului Israel...

Știu că comunitatea evreilor români este una dintre cele mai vechi din Diaspora și că a reușit să-și mențină și identitatea iudaică și cea română, acționând în favoarea ambelor. Ideea dublei identități se regăsește în pericopa Mikeț, în exemplul lui Iosif care și-a folosit puterea și în favoarea egiptenilor și a evreilor și nu au existat conflicte între ei. Această situație se poate aplica și la Dej. Mă bucur pentru eforturile făcute de comunitate în sprijinirea menținerii identității evreiești...

Fiul meu a înțeles ce înseamnă, în iudaism, serviciul pentru comunitate, de aceea a venit ca voluntar în România, unde s-a ocupat de educația iudaică. După ce a murit, familia a continuat această tradiție. Fiul meu a înțeles ideea că, așa cum Dumnezeu îi ajută pe cei săraci, același lucru trebuie să facem și noi pentru alții...

Este o onoare și un privilegiu să mă aflu în mijlocul Comunității din Sighet, cunoscută în toată lumea, mai ales datorită lui Elie Wiesel, cu care și dvs. vă mândriți. Este ușor să fii evreu la New York, dar mult mai dificil aici, unde este mult mai greu să menții vie flacăra iudaismului...

Când Talmudul a fost scris, înțelepții au dezbătut cum să se aprindă cele opt lumânări de Hanuca: în ordine crescătoare, de la una la opt, în cea descrescătoare, de la opt la una, sau toate deodată. Decizia de a aprinde de la una la opt demonstrează o înțelegere profundă a naturii umane, deoarece, dacă în fiecare zi adăugăm câte o lumânare aprinsă în Hanukie, această înseamnă o creștere, o dezvoltare, o îmbogățire. (CLUJ-NAPOCA, DEJ, BAI A MARE, SIGHET, SATU MARE)